

Razumkov
centre

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В ЛЮТОМУ 2025 р.

Березень 2025

ОГЛЯД РОБОТИ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ В ЛЮТОМУ 2025 р.

Геннадій РЯБЦЕВ,
експерт з питань енергетики Центру Разумкова

Володимир ОМЕЛЬЧЕНКО,
директор енергетичних програм Центру Разумкова (загальна редакція)

Оскільки середня температура лютого в Україні виявилася нижчою, аніж $-3 - +2^{\circ}\text{C}$, прогнозовані Українським гідрометеорологічним центром, обмежень споживання електроенергії для промисловості й бізнесу уникнути не вдалося. Вони діяли переважно вранці та ввечері впродовж 17 днів місяця. На додачу, після лютневих ракетно-дронових ударів у восьми регіонах України запроваджувалися аварійні вимкнення побутових споживачів. Серед найбільш постраждалих міст – Одеса, Херсон, Миколаїв і Харків.

Окрім наслідків російських атак, формуванню небалансів в Об'єднаній енергетичній системі України сприяли обмеження щодо імпорту електроенергії й нестача природного газу й резервного палива.

При цьому продовжували дивувати ігнорування народними депутатами вимог Конституції й законів України, німота представників держави в наглядових радах енергетичних монополістів, неквапливість реагування влади на наявні загрози та її намагання приписати собі досягнення приватних суб'єктів господарювання й перерозподілити дефіцитні ресурси із забезпечення належного захисту енергетичної інфраструктури та швидкої розбудови розподіленої генерації на реалізацію сумнівних, із погляду ефективності, довготермінових проєктів.

ПЕРЕБІГ ОПАЛЮВАЛЬНОГО СЕЗОНУ

У лютому Кабінет Міністрів повідомив, що завдяки функціонуванню Фонду підтримки енергетики України, було профінансовано «понад 700 контрактів на постачання обладнання загальною вартістю €600 млн, що сприяло відновленню енергетичної інфраструктури 56 українських компаній у 21 регіоні». Фонд підтримав відновлення 2 ГВт потужності теплової й гідрогенерації, профінансував закупівлю обладнання для ремонту підприємств теплопостачання, мереж передачі й розподілу, встановлення сонячних панелей і систем зберігання енергії.

Ухвалено рішення про залучення, зокрема «на енергоефективну відбудову», €400 млн позики Європейського інвестиційного банку. Після спричиненої атаки російським БПЛА пошкодження Нового безпечного конфайнменту (NSC) на Чорнобильській АЕС, на 139 млн грн, порівняно з 2024 р., збільшено фінансування безпекових робіт на станції.

Триває стимулювання розвитку децентралізованої генерації. З цією метою українські фінансові установи надали суб'єктам господарювання 13 млрд грн пільгових кредитів «для встановлення сонячних панелей, вітряків, газотурбінних, газопоршневих установок та іншого обладнання». Ще 730 млн грн отримали домогосподарства. У Кабінеті Міністрів вважають, що це «дозволить наростити потужності, орієнтовно на понад 530 МВт». Утім, при цьому незрозуміло, які об'єкти маються на увазі – нові чи вже збудовані, автономні чи приєднані до мереж розподілу.

Не додала ясності в цьому питанні й нарада в Міненерго, за участю енергетичних компаній, які залучені до розбудови об'єктів розподіленої генерації в регіонах. Жодних рішень за підсумками цієї зустрічі ухвалено не було, учасники лише «обговорили важливі питання реалізації проєктів». Міненерго знову повідомило про введення в експлуатацію минулого року 835 МВт потужності,

хоча 31 грудня [стверджувало](#), що «до кінця опалювального сезону 2024–2025 рр. планується під'єднати ще додатково близько 900 МВт» розподіленої газової генерації, частина з яких «перебувала вже на завершальній стадії реалізації».

За [словами](#) очільника українського уряду, «ситуація в енергетиці залишається контрольованою, попри терор, який росія здійснює проти енергетичної та газової інфраструктури». Під час чергового засідання Антикризисового енергетичного штабу [визначено](#) такі завдання на найближчу перспективу:

- ✓ захист і відновлення ключових об'єктів критичної інфраструктури енергетичної й газотранспортної систем, сховищ і місць газовидобутку;
- ✓ послідовне нарощування видобутку вуглеводнів;
- ✓ забезпечення неперервного енергопостачання, передусім для побутових споживачів.

Із-поміж інших питань, що розглядалися на засіданні штабу, достатньо дивно виглядає [доручення](#) Групі Нафтогаз «підготувати стратегію імпорту газу». Якщо йдеться про «покриття можливого дефіциту в газотранспортній системі», потреба в розробленні такого документа відсутня. Достатньо розробити порядок поведінки зі стратегічними резервами природного газу, що мали бути сформовані за договором гарантії з Європейським банком реконструкції та розвитку, згідно з яким, НАК «Нафтогаз України» [отримав](#) €200 млн на підтримання енергобезпеки. На закупівлю газу через той же банк має піти й частина з €380 млн, що [виділив](#) уряд Норвегії.

КОНФЛІКТ ЩОДО ДОБУДОВИ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ АЕС

У лютому тривало протистояння між Міненерго та НАЕК «Енергоатом», з одного боку, й профільними експертами та окремими народними депутатами – з іншого.

Проігнорувавши [застереження](#) Головного юридичного управління, Верховна Рада України ухвалила в другому читанні [Законопроект](#) № 11392 від 2 липня 2024 р.,

який у проміжку між першим і другим читанням, усупереч Регламенту Верховної Ради, було перетворено з документа про приєднання споживачів до електричних мереж у законопроект із надання дозволу НАЕК «Енергоатом» на укладення договору з Natsionalna Elektricheska Kompania EAD щодо придбання обладнання для будівництва енергоблоків № 3 і 4 Хмельницької АЕС. Таким чином, для конкретного суб'єкта господарювання було [визначено](#) «окрему привілейовану процедуру» закупівлі двох [російських](#) реакторів ВВЭР-1000/В466 (головний конструктор – ОКБ «Гідропрес», м. Подольськ; виробник – ПАТ «Іжорські заводи», м. Колпіно), [неадаптованих](#) під використання паливних збірок компанії Westinghouse. При цьому, встановлення цього обладнання на АЕС «Белене» було зупинене болгарським урядом у 2012 р., після чого російське АТ «Атомстройекспорт» звернулося до Міжнародного арбітражного суду з позовом на €1 млрд.

Нехтування нормами Конституції та законів України, а також правовими позиціями Конституційного Суду України, продовжилося ухваленням, за схожою схемою, [Закону](#) від 14 січня 2024 р. № 4213-ІХ, що недостатньо обґрунтовано [змінив](#) ведення господарської діяльності у сфері енергетики й теплопостачання, зокрема під час дії воєнного стану.

На «енергетичній нараді», яка [відбулася](#) на Хмельницькій АЕС 13 лютого 2025 р., Президента України ввели в оману твердженням, що «швидка добудова» третього й четвертого енергоблоків станції здатна компенсувати «дефіцит, який виник через російські атаки». По-перше, згідно з розробленим замовником у 2017 р. техніко-економічним [обґрунтуванням](#) (на оновлення якого лише [укладено](#) договір), будівництво триватиме 84 місяці, а не «до трьох років», як [переконуює](#) Міненерго. По-друге, «додаткові 2 ГВт» Хмельницької АЕС нездатні компенсувати нестачу маневрової потужності теплових і гідроелектростанцій, виведених із ладу під час війни. По-третє, після добудови блоків українці не отримають «електрику за доступною ціною», як [вважає](#) Президент, оскільки кошти на реалізацію проекту НАЕК «Енергоатом» [отримає](#), лише якщо вивільнить «від 60 до 80% власного прибутку» від скасування спеціальних обов'язків, [покладених](#)

Кабінетом Міністрів України на учасників ринку електричної енергії.

Міненерго й НАЕК «Енергоатом» демонструють рідкісну короткозорість, вважаючи, що держава-агресор не атакуватиме атомні електростанції, оскільки вони не «виробляють електроенергію для регулярної істотної та безпосередньої підтримки воєнних операцій» (ч. 2б ст. 56 [Протоколу I](#) до Женевських конвенцій про захист жертв війни). Втім, начиним підтвердженням відсутності в керівництва рф будь-яких «червоних ліній» у цьому плані є [пошкодження](#) російським БПЛА Нового безпечного конфайнменту (NSC) на Чорнобильській АЕС уже на наступний день після згаданої наради.

ЕНЕРГЕТИЧНИЙ БАЛАНС

Упродовж 17 днів лютого в Об'єднаній енергетичній системі України спостерігався помітний небаланс. Він виник через завдану російськими атаками шкоду, суттєве зниження температури повітря, обмежені резерви потужності й можливості передачі енергії із заходу на схід, а також нестачу стимулів для її імпорту з п'яти держав-сусідів.

Пропускна спроможність міждержавних перетинів використовувалася не більше, ніж на 30% (21 лютого 2025 р. – 14,3 ГВт/год). Об'єктивно це можна пояснити не завжди сприятливою ціновою кон'юнктурою, а також збереженням [установлених](#) регулятором 20 травня 2024 р. граничних цін.

Хоча графіки погодинних вимкнень електроенергії для домогосподарств та організацій бюджетної сфери в лютому не застосовувалися, аварійні запроваджувалися дев'ять разів у 7-8 областях одночасно. Ще дев'ять днів, переважно вранці та ввечері, обмежувалися потреби промисловості й бізнесу. Живлення об'єктів критичної інфраструктури, а також підприємств, що імпортували чи генерували не менше 60% споживаної електроенергії, не переривалося.

Базову потужність Об'єднаної енергосистеми України забезпечували дев'ять блоків АЕС, що генерували до 7,7 ГВт енергії. Джерелом маневрової потужності були до 12 енергоблоків ТЕС і ТЕЦ, а також ГЕС і ГАЕС, які спільно виробляли 4,5-5,5 ГВт електроенергії.

Через незначні опади та льодостав, генерація на підприємствах ПрАТ «Укргідроенерго» не перевищувала 0,8 ГВт. Рівень водосховищ Дніпра й Дністра відповідав рішенням Міжвідомчої комісії при Державному агентстві водних ресурсів України по встановленню режимів роботи водосховищ.

Помітного зростання генерації електроенергії на ГЕС і ГАЕС у березні-квітні не очікується. Через гідрометеорологічні умови, що склалися в Україні в осінньо-зимовий період, на її рівнинних річках, скоріш за все, буде спостерігатися невиражене водопілля з весняною маловодністю й мінімальним рівнем води в літню межень. Востаннє така несприятлива гідрологічна ситуація фіксувалася в Україні у 2020 р.

Суттєво гірші, ніж у січні, погодні умови, ще більше зменшили ефективність роботи СЕС і ВЕС. Через це, потужність генерації на станціях, що використовують відновлювані джерела, скоротилася до 0,4-0,6 ГВт.

Завдяки цьому, обсяги генерації в Україні становили 13-14 ГВт щогодини (у 2021 р. – до 20 ГВт). На АЕС припадало 58-60% генерації, на ТЕЦ – до 17%, ТЕС – 13-15%, ГЕС – 6-7%, станції на ВДЕ – до 4%.

Розпочинаючи з наступного місяця, частка АЕС у структурі генерації буде скорочуватися через початок ремонтних кампаній. Уже 1 березня 2025 р. розпочнеться зупинення щонайменше одного з ВВЕР-1000.

Минулого місяця комерційний [експорт](#) електроенергії майже не здійснювався (до 15 ГВт/год на тиждень). Перетоки фіксувалися передусім у першу декаду місяця в напрямку Молдови. Натомість удень та ввечері вітчизняні споживачі [імпортували](#) з п'яти сусідніх держав 0,4-0,6 ГВт щогодини (до 70 ГВт/год на тиждень). І хоча українська енергетична система майже щодня відчувала нестачу потужності, максимальна пропускна спроможність міждержавних перетинів використовувалася не більше, ніж на 30%.

Починаючи з грудня, в рамках політики інформаційних обмежень, яку реалізує Міненерго, НЕК «Укренерго» припинило публікацію даних про кількість населених пунктів, знеструмлених через бойові дії. Відомо лише, що через негоду

постачання електроенергії в лютому надовго не переривалося.

Помітної нестачі природного газу не спостерігалось. Його споживання, через значно нижчу, аніж у січні, температуру повітря, зросло до 120-140 млн куб. м. Це потребувало відбору з підземних газових сховищ до 80 млн куб. м газу щодоби. За «чистим» імпортом в Україну надходило до 20 млн куб. м. Ще 40-45 млн куб. м забезпечував власний видобуток, який дещо скоротився внаслідок російських атак 1, 11 і 20 лютого.

Газотранспортна система України функціонувала в нормальному режимі. Хоча об'єкти Групи Нафтогаз в лютому знову побували під обстрілом, номінації замовників послуг зберігання й бронювання потужності виконувалися повним обсягом.

Оскільки закачування газу в українські підземні сховища в листопаді-лютому не здійснювалося, нинішній рівень **запасів** у них є нижчим, аніж торік, на 30% і меншим, аніж у 2015-2018 рр., майже на третину.

Хоча в липні керівництво Групи Нафтогаз **стверджувало**, що зможе виконати план накопичення газу, а саме «13,2 млрд куб. м до 1 листопада», вийти на цей показник не вдалося.

Утім, **наявних** у підземних сховищах 1,7 млрд куб. м (за виключенням 4,1 млрд куб. м газу «довготривалого зберігання» і 0,6 млрд куб. м ресурсу, формально переведеного в категорію «буферний газ»), за умови щоденного імпорту до 20 млн куб. м і відновлення видобутку до 50 млн куб. м на добу, достатньо для завершення опалювального сезону за середньої температури березня не нижче -3°C і відсутності масованих російських атак на газову інфраструктуру. Це підтверджують і в Кабміні, **запевняючи**, що готові до будь-яких сценаріїв.

Запасів вугілля на складах ТЕС і ТЕЦ також достатньо для завершення сезону (2,8 млн т), проте енергетики не можуть скористатися ними повною мірою через пошкодження, завдані вугільним ТЕС і ТЕЦ.

Внутрішній попит на нафтопродукти залишається на достатньо високому, порівняно з попередніми роками рівні, завдяки широкому використанню резервних джерел

живлення й великій кількості автомобільних перевезень. Утім, нестачі пального не спостерігається та не прогнозується.

ФІНАНСОВИЙ СТАН ГАЛУЗІ

Попри приховування владою даних про реальний фінансовий стан галузі, у неофіційних розмовах державні службовці та учасники ринків електроенергії й природного газу визнають гостроту боргової проблеми. Її можна вирішити, забезпечивши платоспроможність усіх учасників енергетичного ринку – від виробника й постачальника, до кінцевого споживача. І хоча Президент підписав **закон**, спрямований на покращення платіжної дисципліни на ринку електроенергії (ухвалений із кричущими **порушеннями** Регламенту Верховної Ради України), уряд продовжує бойкотувати **скорочення** переліків захищених споживачів, дві третини яких, не є підприємствами критичної інфраструктури. Остання новина, що стосується відповідної постанови, датована 26 лютого 2025 р., коли її доопрацьований **проект** знову з'явився на офіційному сайті Міненерго.

Проте, учасники ринку електроенергії, насамперед державні, вже **винні** НЕК «Укренерго» понад 36 млрд грн, з яких майже 12 – неплатежі постачальника «останньої надії». Водночас загальна сума боргу оператора перед учасниками балансуючого ринку зросла до 18,4 млрд грн. І, якщо величину останнього за минулий рік удалося зменшити на 9%, то заборгованість сторін, відповідальних за баланс, зросла на 13%. Через нестачу коштів НЕК «Укренерго» навіть **призупинила** платежі за «зеленими» облігаціями сталого розвитку, випущеними у 2021 р. під державну гарантію.

Утім, завдяки перегляду тарифів на послуги компанії з **передачі** електроенергії та диспетчерського **управління** у 2025 р., їй, скоріше за все, вдасться погасити 19,4 млрд грн заборгованості перед «зеленою» генерацією. Тоді як відновлення діяльності органів корпоративного управління **відкрило** шлях до реструктуризації зовнішніх боргів.

Розв'язуванню боргової проблеми сприятиме й **схвалене** парламентом наприкінці лютого розподілення доходу, отриманого НЕК «Укренерго» у 2023-2024 рр. за надання послуг із диспетчерського управління, у співвідношенні: 45% – для виплат на

балансуючому ринку; 10 і 45% – на погашення заборгованості перед постачальниками універсальних послуг і ДП «Гарантований покупець», який сам винен виробникам «зеленої» енергії 24,8 млрд грн.

ТРАНЗИТ

У звітному періоді ТОВ «Оператор газотранспортної системи України» забезпечував щоденний транзит до Молдови та Словаччини 1-3 млн куб. м угорського газу. Транспортування російської сировини через Україну було **зупинене** 1 січня 2025 р.

АТ «Укртранснафта» транспортувала до 30 тис. т російської нафти на добу для НПЗ Словаччини та Угорщини (управляються приватною угорською компанією MOL). Транзит здійснювався південною гілкою МТ «Дружба» (до НПС Феньєслітке й Будковце). З 9 вересня 2024 р. усю нафту, що транспортується за цим маршрутом, MOL Plc. **купує** на білорусько-українському кордоні.

ЦІНОВА СИТУАЦІЯ

Ціновий **індекс** електроенергії базового навантаження (BASE) на ринку «на добу наперед» (РДН) у лютому зріс до 5 873, тоді як на піку (PEAK) – знизився до 6 100 грн/МВт/год (+5,9 і -1,4%, порівняно з січнем). При цьому позапікове (OFFPEAK) навантаження подорожало до 5 646 грн/МВт/год (+15,1%).

Середньозважена **ціна** на внутрішньодобовому ринку (ВДР) становила 6 520, на РДН ОЕС України – 5 952 грн/МВт/год (+11,7 і -8,3%, порівняно з січнем).

Середньозважена **ціна** березневого ресурсу природного газу за результатами електронних біржових торгів на Українській енергетичній біржі у лютому зросла до 17 777 грн/тис. куб. м (+10,8%, порівняно з січнем).

Водночас **котирування** імпортованого природного газу з постачанням у квітні становили 26 349 грн/тис. куб. м, а **вартість** цього ж ресурсу на ТТФ, приведена до вітчизняного кордону, завершила місяць на позначці 28 794 грн/тис. куб. м (-10,9%, порівняно з 30 січня 2025 р.; із ПДВ).

Тарифи ТОВ ГК «Нафтогаз України» на газ для непобутових споживачів із 1 березня 2025 р. зросли до 24 000 грн/тис. куб. м, тоді як у лютому вони становили 20 250 грн (із ПДВ). **Ціни** для **побутових споживачів** і **теплокомуненерго** до 30 квітня 2025 р. зафіксовані на рівні 7 960 грн/тис. куб. м.

Опалювальний сезон швидко скорочує **запаси** газу в європейських сховищах. У лютому вони зменшилися до 43,8 млрд куб. м (-25% за місяць), що відповідає їхньому заповненню на 40%. На тлі високої активності фінансових спекулянтів це сприяло злету спотових **цін** на хабі ТТФ. 10 лютого вони сягнули \$635/тис. куб. м, але потім, із потеплінням на більшій частині Європи, знизилися до \$470-490/тис. куб. м (-8-10%, порівняно із січневими).

Утім, навесні та влітку 2025 р., з урахуванням припинення транзиту російського газу через Україну, конкуренція між азійським та європейським ринками за спотові обсяги скрапленого газу, безумовно, зросте. Це збереже високі ціни на цей ресурс, особливо під час наповнення газових сховищ ЄС із нинішніх 40 до 90%, запланованих на 1 листопада 2025 р.

Котирування ф'ючерсів на енергетичне вугілля Coal (API2) CIF ARA (ARGUS-McCloskey) у лютому поступово знижувалися із понад \$110 до \$100/т. Торік вони становили \$99/т. При цьому запаси вугілля на складах терміналів ARA (Амстердам-Роттердам-Антверпен) скоротилися до 3,8 млн т (-14% за місяць; -25%, порівняно із середньорічною нормою).

Котирування ф'ючерсів на нафту Brent в лютому коливалися в межах \$72-76/бар. Інвестори настільки вільно інтерпретували вплив енергетичної політики американської адміністрації, що усереднені за місяць котирування виявилися суттєво нижче січневих (\$75,0, порівняно з \$78,3/бар.). У цілому, з початку 2025 р., згідно з торгами за контрактом на різницю цін (CFD), котирування Brent **знизилися** на 2,5%.

Оскільки «додаткові добровільні коригування виробництва забезпечили стабільність ринку», 3 лютого 2025 р. в ОПЕК+

підтвердили свій намір розпочати скасування квот на видобуток із квітня. З огляду на це, зростання нафтових котирувань навесні є малоімовірним. Якщо ж держави, що не входять в ОПЕК+, на чолі із США, збільшать пропонування ще на 1,5 млн бар. на добу, перевиробництво сировини суттєво перевищить **прогнозовані** на початку року 0,7 млн бар. на добу.

Як і прогнозувалося, завдяки зафіксованому наприкінці січня зниженню гуртових цін і відновленню різниці між ними й вартістю пального на українських автозаправних станціях, подорожчання нафтопродуктів у лютому припинилося. Станом на 28 лютого 2025 р. індикативні **ціни** на бензин А-95 Євро-5, дизельне пальне ДТ-3 Євро-5 і скраплений нафтовий газ ПБА становили, відповідно, 60,20; 55,30 і 36,98 грн/л (-0,1; 0 і -0,5% за місяць).

Об'єктивних підстав для змінення ситуації в березні не спостерігається. Пального на ринку достатньо, в т. ч. для задоволення потреб українських аграріїв. Підняти ціни здатне лише **здешевлення** гривні відносно євро на міжбанківському ринку.

ЗМІНИ В НОРМАТИВНІЙ БАЗІ

Президент України підписав **Закон** від 14 січня 2024 р. № 4213-ІХ, що уточнює низку законів України у сфері енергетики й теплопостачання в частині ведення господарської діяльності, зокрема під час дії воєнного стану. При цьому всупереч вимогам Регламенту Верховної Ради до тексту документа були включені положення **Законопроєкту** № 11392, стосовно спрощення умов ведення господарської діяльності, вилучені профільним комітетом між першим і другим читанням, і проголосованого в першому читанні **Законопроєкту** № 11301-д від 18 липня 2024 р., спрямованого на покращення платіжної дисципліни на ринку електроенергії шляхом відкриття його учасниками поточних рахунків зі спеціальним режимом використання, запровадження відповідного алгоритму розподілу коштів із таких рахунків і посилення відповідальності за несанкціонований відбір електроенергії. Хоча Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради **наголошувало**, що окремі положення цих документів не узгоджуються з нормами Конституції та законів України,

а також правовими позиціями Конституційного Суду України, експертні зауваження були проігноровані.

Порушення процедури ухвалення **закону** ставлять під загрозу реалізацію низки запроваджених ним позитивних змін, а саме:

- ✓ зобов'язання операторів систем передачі й розподілу припиняти постачання електроенергії споживачам у разі її несанкціонованого відбору;
- ✓ надання захищеним споживачам можливості отримання електроенергії від постачальника «останньої надії» понад 90 днів, за умови відкриття ними рахунків зі спеціальним режимом використання, з яких сплачуватиметься борг і куди надходитимуть усі кошти від здійснення такими споживачами їхньої господарської діяльності;
- ✓ збільшення штрафів за зловживання інсайдерською інформацією згідно з вимогами REMIT (Regulation on Wholesale Energy Market Integrity and Transparency);
- ✓ розподілення доходу, отриманого НЕК «Укренерго» у 2023-2024 рр. за надання послуг із диспетчерського (оперативно-технологічного) управління, в такому співвідношенні: 45% – на погашення заборгованості оператора на балансуючому ринку; 45 і 10% – на покриття витрат і погашення заборгованості перед ДП «Гарантований покупець» і постачальниками універсальних послуг.

Кабінет Міністрів України:

- ✓ **затвердив** план пріоритетних дій уряду на 2025 р., яким, зокрема, передбачено:
- ✓ забезпечення інженерно-технічного захисту об'єктів критичної інфраструктури паливно-енергетичного сектору (в рамках експериментального проєкту);
- ✓ забезпечення виконання вимог про відокремлення й незалежність НЕК «Укренерго» та ТОВ «Оператор ГТС України»; утворення Національної комісії, що здійснює державне регулювання

- ✓ безпеки у сфері використання ядерної енергії; реалізація рекомендацій Секретаріату Енергетичного Співробітництва щодо статусу, незалежності та завдань НКРЕКП;
- ✓ визначення номінованого оператора ринку електроенергії з метою проведення обміну резервами й міждержавного балансування;
- ✓ визначення особливостей регулювання відносин на ринку природного газу та у сфері тепlopостачання під час дії воєнного стану та подальшого відновлення їхнього функціонування; створення інформаційної бази даних щодо споживання природного газу; продовження до 1 січня 2027 р. строку обов'язкового встановлення вузлів обліку природного газу в населення, що проживає у квартирах та приватних будинках, у яких природний газ використовується тільки для приготування їжі; визначення правил приєднання до мереж централізованого тепlopостачання;
- ✓ приведення національної класифікації запасів і ресурсів корисних копалин у відповідність із положеннями Рамкової класифікації ООН викопних енергетичних і мінеральних запасів 2009 р.; забезпечення прозорості проведення конкурсів на укладення угод про розподіл продукції шляхом відкритого доступу до умов і змісту таких угод;
- ✓ визначення особливостей формування спеціальних зон для розвитку відновлюваної енергетики (Директива (ЄС) 2018/2001); визнання гарантій походження електроенергії, виробленої з відновлюваних джерел енергії, що видані в Україні, поза межами митної території України; визначення вимог до будівель із близьким до нульового рівнем споживання енергії;
- ✓ затвердження порядку визначення розмірів внесків, які сплачуються зобов'язаними сторонами до Фонду енергоефективності; запровадження нової програми Фонду енергоефективності, спрямованої на підтримку об'єднань співвласників багатоквартирних будинків;
- ✓ схвалення Водневої стратегії України на період до 2050 р. і затвердження операційного плану заходів з її реалізації; прийняття державних цільових економічних програм енергетичної термомодернізації будівель та енергетичної модернізації підприємств-виробників теплової енергії;
- ✓ затвердив операційний план заходів з реалізації у 2025–2027 рр. Стратегії екологічної безпеки та адаптації до зміни клімату на період до 2030 р., яким, зокрема, передбачено:
  - ✓ урахування питань адаптації енергетичної галузі до зміни клімату під час розроблення проекту плану заходів з реалізації Енергетичної стратегії України на період до 2050 р.;
  - ✓ установлення порядку ведення Єдиного державного реєстру інтегрованих довкіллевих дозволів;
  - ✓ залучив грант розміром €16,5 млн від Європейського інвестиційного банку для реалізації проекту «Рішення для відновлювальної енергетики (RES)»;
  - ✓ схвалив проект Додаткового листа щодо сектору енергетичних ресурсів до Угоди про Всеосяжне економічне партнерство між урядом України та урядом Об'єднаних Арабських Еміратів;
  - ✓ визначив Український науково-дослідний інститут спирту та біотехнології продовольчих продуктів державною установою, уповноваженою проводити розрахунок максимальної продуктивності обладнання для виробництва спирту етилового, біоетанолу згідно із Законом від 9 жовтня 2024 р. № 4014-IX про тимчасове, до набуття Україною членства в ЄС, але не довше ніж до 1 січня 2030 р., визначення податкових зобов'язань з акцизного податку для виробників біоетанолу з урахуванням максимальної продуктивності відповідного обладнання;
  - ✓ призначив представника Кабінету Міністрів України до складу Наглядової ради державної установи «Фонд енергоефективності»;

- ✓ **ліквідував** шахту «Білицька» (Покровський р-н Донецької обл.) відокремленого підрозділу ШУ «Добропільське» ДП «Добропільлявугілля-видобуток».

НКРЕКП:

- ✓ **змінити** форми звітності № 2-НКРЕКП-розподіл електроенергії (квартальна) і № 3-НКРЕКП-постачання електроенергії (квартальна), а також інструкції щодо їхнього заповнення;
- ✓ **удосконалила** підхід до розподілу витрат, пов'язаних із наданням послуг зберігання (закачування, відбору) природного газу в підземних сховищах газу, між зберіганням, закачуванням й відбором, а також надала можливість внесення до складу планованих матеріальних витрат, пов'язаних з формуванням аварійного запасу матеріально-технічних ресурсів, для оперативного відновлення експлуатаційно-придатного стану об'єктів підземних сховищ газу або їхніх компонентів;
- ✓ **поширила** на ліцензіатів із виробництва електричної та/чи теплової енергії на ТЕС та АЕС дію **Порядку** формування інвестиційних програм ліцензіатів із виробництва електричної та теплової енергії на теплоелектроцентралях та когенераційних установках;
- ✓ **уточнила** методикку розрахунку штрафів, які **накладає** НКРЕКП за порушення законодавства у сферах енергетики й комунальних послуг, відповідних ліцензійних умов або зловживання на гуртовому енергетичному ринку, зокрема за відмову у проведенні перевірки;
- ✓ **відмовила** НЕК «Укренерго» та ТОВ «Оператор ГТС України» в проведенні розслідування зловживань учасниками гуртового енергетичного ринку, які є нерезидентами України та здійснювали операції з гуртовими енергетичними продуктами без реєстрації як учасників гуртового енергетичного ринку;
- ✓ **роз'яснила** учасникам ринку особливості функціонування **Реєстру** гарантій походження, у т. ч. з урахуванням окремих змін в обліковому записі Реєстру,

які впливають на облік залишкових кіловат-годин електроенергії.

ПРОЕКТИ ТА НАМІРИ

У Верховній Раді України ухвалено в другому читанні та в цілому **Законопроект** № 11392 від 2 липня 2024 р., який у проміжку між першим і другим читанням було перетворено з документа про спрощення приєднання споживачів до електричних, газових, теплових мереж і мереж централізованого водопостачання в надання дозволу НАЕК «Енергоатом» на укладення договору з Natsionalna Elektricheska Kompania EAD про придбання корпусів ядерних реакторів, комплектуючих до них, іншого спорідненого обладнання, необхідного для будівництва енергоблоків № 3 і 4 Хмельницької АЕС. При цьому Головне юридичне управління Апарату Верховної Ради України **наголошувало**, що в проголосованому документі «в порушення Регламенту Верховної Ради України повністю змінено предмет», а його ухвалення виходить за межі конституційних повноважень законодавця, запроваджує «окрему привілейовану процедуру для конкретного суб'єкта господарювання», має «дискримінаційний характер» і може стати предметом розгляду в Конституційному Суді України.

Міненерго оприлюднило:

- ✓ доопрацьований **проект** постанови Кабінету Міністрів України, спрямований на недопущення накопичення заборгованості на ринку електроенергії, шляхом «запровадження механізму забезпечення оплати спожитої електроенергії та наданих послуг захищеними споживачами» та спрощення **процедури** отримання статусу захищеного споживача суб'єктами господарювання, які забезпечують життєдіяльність населення;
- ✓ **проект** постанови Кабінету Міністрів України, що визначає процедуру проведення комплексної перевірки виконання умов, передбачених угодами про розподіл продукції;
- ✓ **проект** наказу про скасування дозволу (ліцензії) на право займатися діяльністю з визначення на чинних підприємствах з експлуатації магістральних

нафтопроводів категорій будівель і приміщень із вибухопожежної й пожежної небезпеки.

НКРЕКП оприлюднила проекти:

- ✓ **постанови**, що передбачає приведення **Порядку** контролю за дотриманням ліцензіатами, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, законодавства у відповідних сферах та ліцензійних умов у відповідність до адміністративної **процедури**, а також **методик** визначення сум надлишково отриманого або недоотриманого доходу від здійснення діяльності на ринку електроенергії у відповідність до положень інших нормативно-правових актів, що стосуються встановлення й коригування тарифів у сфері електроенергетики;
  - ✓ **постанови**, що передбачає створення умов для збирання, формування, накопичення й використання інформації для розроблення типових профілів споживання електроенергії, а також автоматизації процедур профілювання даних комерційного обліку на ринку електроенергії;
  - ✓ **постанови**, спрямованої на запобігання побутовому споживанню електроенергії за фіксованою ціною побутовими споживачами, а також врегулювання дій учасників роздрібного ринку у разі підтвердження таких фактів;
  - ✓ **постанови**, що передбачає приведення Порядку ліцензування видів господарської діяльності, державне регулювання яких здійснюється Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, у відповідність до адміністративної **процедури**;
  - ✓ **постанови**, що оновлює форми запиту на публічну інформацію й рахунки для здійснення оплати на копіювання, друк або виготовлення цифрових копій документів, а також звіту про розгляд та задоволення запитів на публічну інформацію, які надійшли до НКРЕКП;
  - ✓ **постанови**, що стимулює суб'єктів господарювання у сфері розподілу природного газу до оптимізації штату працівників і витрат, пов'язаних із використанням природного газу на нормативні, виробничо-технологічні втрати та власні потреби;
  - ✓ **постанови**, спрямованої на уточнення методик розрахунку маржинальних цін балансуючої електроенергії й цін її небалансу;
  - ✓ **постанови**, що встановлює коефіцієнти переведення одиниць установленої теплової потужності з кіловатів у гігакалорії на годину й навпаки.
- НЕК «Укренерго» **оголосила** про проведення конкурсного відбору на посаду голови правління компанії. Документи прийматимуть до 14 березня 2025 р.
- НЕК «Укренерго» завершила приймання заявок для участі в **конкурсі** на будівництво до 31 грудня 2027 р. 700 МВт першочергової потреби в генеруючій потужності. Умови конкурсу **визначені** розпорядженням Кабінету Міністрів України. Розкриття пропозицій першого (кваліфікаційного) етапу заплановане на 5 квітня 2025 р.

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

Європейська комісія **запропонувала** Україні новий пакет підтримки для гарантування енергетичної безпеки та повного інтегрування енергетичних ринків України та ЄС.

Він, зокрема, передбачає:

- ✓ повну інтеграцію електроенергетичних ринків ЄС, України та Молдови до весни 2027 р., подальшу інтеграцію в газовому секторі, за умови виконання Україною її зобов'язань перед Енергетичним Співтовариством та в рамках Ukraine Plan, у т. ч. зі створення ефективного механізму підтримки вразливих домогосподарств;
- ✓ формування стратегічних запасів природного газу й фінансування його

закупівель через механізми Ukraine Facility;

- ✓ додаткове будівництво 1,5 ГВт станцій на відновлюваних джерелах енергії з фінансуванням через механізми Ukraine Facility.

Нові заходи фінансуватимуться шляхом підтримки розміром понад €2 млрд, наданої ЄС Україні для підвищення стійкості її енергетичної системи й гарантування доступу людей до енергії, передусім через Ukraine Energy Support Fund та Union Civil Protection Mechanism.

Між Україною й Молдовою підписано Меморандум про співробітництво у сфері європейської інтеграції та процесі вступу в ЄС. Документом, зокрема, передбачений обмін інформацією та ноу-хау для гармонізації національного та європейського законодавства, забезпечення його ефективної імплементації й приведення у відповідність до *acquis* ЄС, у т. ч. в енергетичній сфері.

Європейське Енергетичне Співтовариство підтвердило, що продовжуватиме закупівлі у рамках Ukraine Energy Support Fund для забезпечення енергетичного відновлення України у звичайному режимі й незалежно від USAID. При цьому колективні зобов'язання в межах фонду вже перевищили €1 млрд.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ

Лютневі події засвідчили, наскільки хитким є баланс Об'єднаної енергетичної системи України й наскільки уразливими залишаються об'єкти паливно-енергетичного комплексу держави. Пошкодження чутливого обладнання внаслідок влучання в нього БПЛА із фугасною бойовою частиною та/чи зниження середньої температури повітря на 1,5-2,0°C від прогнозованої, іноді виявляється достатнім для запровадження графіків обмеження потужності в декількох регіонах України.

Фактично, працездатність більшості енергетичних мереж і систем тримається лише на самовідданих діях диспетчерських і ремонтних бригад. На жаль, висока ймовірність повторення масованих російських атак на об'єкти енергетичної інфраструктури й доведена

практикою дієвість їхнього інженерного захисту, не стимулює всіх учасників ринку до встановлення останнього та не впливає на темпи робіт, що організує Агентство відновлення.

Центральні й місцеві органи виконавчої влади зводять організацію й координування дій зі змінення архітектури енергетичної системи України до щомісячних засідань **складеного** переважно з політиків Антикризисового енергетичного штабу та епізодичних нарад «за участю енергетичних компаній», за підсумками яких, зазвичай, не ухвалюється жодних документально підтверджених рішень. Аудит виконання доручень, наданих на цих зібраннях, не здійснюється. Терміни виконання завдань з облаштування інженерно-технічного захисту споруд, закупівлі та встановлення енергетичного обладнання, їхнього приєднання до мереж і систем постійно переносяться, причини зміни строків не аналізуються. При цьому, припинивши обговорення своїх планів, намірів і рішень (а іноді й **приховуючи** їх), органи виконавчої влади стають усе більш непрозорими й закритими, зменшуючи довіру й позбавляючи себе підтримки з боку бізнесу й громадськості.

Усе більшу занепокоєність викликає й відверте ігнорування суб'єктами законодавчої ініціативи зауважень і застережень Головного юридичного й Головного експертно-наукового управліннь Апарату Верховної Ради, інших дорадчих підрозділів та установ. Утім, якщо раніше йшлося лише про недотримання вимог до підготовки офіційних документів, то в останні місяці почастишали випадки **підміни** предмету законодавчої ініціативи, **порушення** норм Конституції й законів України, ухвалення владних рішень «із доопрацюванням» або без їхнього офіційного оприлюднення, порушення термінів підписання ухвалених нормативно-правових актів тощо.

Систематичне й безкарне порушення встановлених законом процедур не лише суперечить **принципам** державного управління, але й унеможливорює **створення** умов, за яких державні органи формують політику на основі результатів її аналізу й комунікацій із зацікавленими сторонами, а також забезпечують її результативну та ефективну реалізацію для сталого розвитку держави.